

RESUMÉ

Fra uddannelseskvalitet til generelle arbejdsmarkedskompetencer

Koblingen mellem uddannelse og arbejdsmarked i studenterperspektiv

Denne rapport sætter fokus på, hvordan de studerende vurderer koblingen mellem deres videregående uddannelse og arbejdsmarkedet. Rapporten undersøger sammenhænge mellem uddannelseskvalitet og de studerendes opbygning af generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer.

Relevans, faglig kontekst og målgruppe

Antallet af personer med videregående uddannelser stiger markant i de kommende år. Udviklingen medfører, at flere med videregående uddannelser i fremtiden sandsynligvis skal finde jobs uden for deres kernefaglige områder og i højere grad på det private arbejdsmarked. Forskningen peger på, at en række generelle arbejdsmarkedskompetencer, foruden stærke faglige kompetencer, er afgørende for, at dimittender kommer i job. Generelle arbejdsmarkedskompetencer er særligt vigtige for dimittenders muligheder for at få et arbejde uden for deres kernefaglige område.

Regeringen har derfor fokus på, hvordan de videregående uddannelsesinstitutioner kan give de studerende generelle arbejdsmarkedskompetencer, der rækker ud over det fagspecifikke og kan anvendes bredt på tværs af brancher og både i den offentlige og i den private sektor. Denne rapport er et bidrag til arbejdet med en styrket uddannelseskvalitet og en styrket overgang fra uddannelse til arbejdsmarked, idet den fremstiller de studerendes vurderinger af deres egen uddannelses evne til at give dem generelle arbejdsmarkedskompetencer.

Rapporten skelner begrebsmæssigt og empirisk mellem to typer generelle arbejdsmarkedskompetencer:

1. *Generelle erhvervskompetencer*, der dækker over evnen til at samarbejde godt med andre, løse komplekse, virkelige problemstillinger i praksis samt erhverve job- eller arbejdsrelateret viden og færdigheder
2. *Refleksionskompetencer*, der dækker over evnen til at skrive og tale klart, effektivt og struktureret samt tænke kritisk og analytisk.

Rapporten har to målgrupper. For det første uddannelsesplanlæggere på universiteterne og professionshøjskolerne, som kan bruge rapportens analyser til at fokusere deres videre arbejde med at udvikle uddannelseskvaliteten og uddannelsernes evne til at give de studerende generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer. For det andet politikere og andre beslutningstagere, der til stadighed søger at forbedre matchet mellem videregående uddannelse og arbejdsmarked og nu kan gøre det med de studerendes perspektiv in mente.

Resultater

Rapporten viser *for det første*, at de studerende overordnet set vurderer, at deres uddannelse giver dem fagspecifikke kompetencer såvel som generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer. De studerendes vurderinger varierer dog på tværs af uddannelser.

Rapporten viser *for det andet*, at de studerende på professionshøjskolerne i højere grad end universitetsstuderende vurderer, at deres uddannelse giver dem generelle erhvervskompetencer. Til gengæld vurderer universitetsstuderende i højere grad end studerende på professionshøjskolerne, at deres uddannelse giver dem refleksionskompetencer.

For det tredje viser rapporten, at det er forskellige faktorer på uddannelserne, der fremmer de studerendes tilegnelse af de forskellige typer af kompetencer. De studerende vurderer, at deres uddannelse fremmer deres tilegnelse af *fagspecifikke* kompetencer, når der er fokus på studieintensitet. Omvendt vurderer de studerende, at deres uddannelse fremmer deres tilegnelse af generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer, når:

1. De modtager effektiv undervisning med fx klare mål og struktur samt løbende feedback
2. Der er fokus på dybdelæring på uddannelsen med fx fokus på analyser i dybden, udviklingen af nye ideer og perspektiver samt anvendelsen i en ny kontekst
3. Der er fokus på at sikre et godt studiemiljø på uddannelsen.

Forskelle mellem institutioner og hovedområder på universiteterne

Ifølge de studerende er uddannelserne på Aalborg Universitet (AAU), Roskilde Universitet (RUC) og Danmarks Tekniske Universitet (DTU) generelt bedst til at give de studerende både generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer.

Inden for hovedområderne på universiteterne er de generelle tendenser, at de studerende på de teknisk-naturvidenskabelige uddannelser i højere grad end andre universitetsstuderende vurderer, at de får generelle erhvervskompetencer på deres uddannelse, mens de studerende på de humanistiske uddannelser i højere grad end andre universitetsstuderende vurderer, at de får refleksionskompetencer på deres uddannelse.

Forskelle mellem hovedområder på professionshøjskolerne

Ifølge de studerende er ingen professionshøjskoler hverken særligt gode eller særligt dårlige til at give de studerende generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer.

Inden for hovedområderne på professionshøjskolerne skiller de pædagogiske uddannelser sig ud, idet de studerende hér vurderer, at det står dårligst til med uddannelseskvaliteten og med deres uddannelses evne til at give dem generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer.

Perspektiver

Meget tyder på, at stærke generelle arbejdsmarkedskompetencer kun bliver vigtigere i de kommende år for dimittender fra de videregående uddannelser. Rapportens resultater er derfor relevante for både beslutningstagere og uddannelsesplanlæggere.

Beslutningstagere kan tage den hovedpointe med, at stærkere generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer ikke blot kan sikres via en stærkere tilknytning til det private arbejdsmarked under uddannelsen via fx projektorienterede forløb og studierelevante studiejobs, men også, ved at uddannelserne har en høj uddannelseskvalitet.

Studieledere, uddannelsesledere og andre uddannelsesplanlæggere kan tage den hovedpointe med, at uddannelseskvaliteten er nødt til at være høj på mange parametre, hvis uddannelserne i højere grad skal fremme de studerendes tilegnelse af både fagspecifikke kompetencer, generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer. Der skal være fokus på både studieintensitet, effektiv undervisning, dybdelæring og et godt studiemiljø.

I den forbindelse bemærkes det, at institutioner, der praktiserer den problem- og projektorienterede studietilgang (PBL-modellen), har en tendens til at score højere med hensyn til både uddannelseskvalitetsfaktorer, generelle erhvervskompetencer og refleksionskompetencer i de studerendes vurdering. Resultatet er ikke overraskende, i lyset af at PBL-modellen har indbygget en række af de faktorer, der indgår i målene for uddannelseskvalitet og generelle erhvervskompetencer: at samarbejde med andre studerende i en projektgruppe, at identificere og løse virkelighedsnære problemstillinger i en række projekter samt at få og give løbende feedback i interaktion med andre studerende og projektvejledere. Rapporten viser dog også, at der kan være udfordringer forbundet med PBL-modellen, da fokus på studieintensitet og de studerendes tilegnelse af fagspecifikke kompetencer generelt vurderes lavere her. Det tyder altså på, at PBL-modellen rummer flere af de ønskede elementer, men skal implementeres korrekt, for at det fulde udbytte opnås.

Professionsuddannelsernes indbyggede praktikforløb ser ud til at give en generel fordel i forhold til universitetsuddannelserne, hvad angår generelle erhvervskompetencer. Praktikken sikrer en automatisk kobling til dimittendernes arbejdsmarked, som mange universitetsstuderende kun kan opnå, hvis de får de rette studierelevante studiejobs. De studerende på professionsuddannelserne vurderer derfor i højere grad end universitetsstuderende, at de opnår generelle erhvervskompetencer.

Om datagrundlaget

I rapporten anvendes data fra en spørgeskemaundersøgelse, som Udvalg for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser (Kvalitetsudvalget) gennemførte blandt 8.811 studerende på de videregående uddannelser i 2014.